

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Redazione ed amministrazione
 Piazza Adamich.

Előfizetési ár — Associazione:
 Egy évre Per 1 anno 6.— frt
 Félévre » 6 mesi 3.— »
 Negyedévre » 3 » 1.50 »
 2 órára » 2 » 1.— »
 Külföldre 1 évre . . . Per l'estero 8.— »

FIUME

Kereskedelmi-, tengerészeti- és társadalmi lap.

Giornale commerciale, marittimo e sociale.

Hirdetések és nyitások:
 Olvételnek árszabály szerint a kiadó
 hivatalában, (Piazza Adamich).

Továbbá és kizárólag:
 Goldberger A. V. hirdetői irodá-
 jában Budapest, Váci-utca, Oppel'sk
 B-nél, Bécs, Stubenbastei N. 2.

Inserzioni ed articoli comunicati si assa-
 mono nell'ufficio di spedizione in Fiume
 Piazza Adamich.

1889 Aprilis 7

Megjelenik minden vasárnap

7 Aprile 1889

Az „Adria“ társulat.

Mint csaknem minden hazai intézménynek, úgy az Adria magyar tengeri gőzhajózási társulatnak is sok nehézségekkel kellett megküzdeni megalapításának első éveiben. — A kezdetnek természetesen nehézségeit még számos oly kisebb nagyobb fontosságú körülmények is növelték melyek, az Adriai szemben megindított különböző érdekharczoknak voltak roszakaratú kifolyásai.

A multak nagy akadályai dacára az első és egyetlen magyar tengeri gőzhajózási társulat, lassan lassan diadalmasan bontakozik ki, részben a viszonyok, részben pedig a kezdettel járó experimentumok nehézségeiből.

E szebb reményekre jositó kibontakozás, mialatt biztosan és következetesen teszi tönkre az Adria ellenlábasainak hiú küzdelmeit, megtörik egyszersmind hazai közönség körébe már-már átszivárgott előítéletet a társulat életképességére nézve.

De a mellett, hogy az Adria-társulat mult évi működése annak életképességéről tesz tanuságot, kifejezője egyszersmind a reményeinknek, melyeket a magyar tengeri kereskedelem megvalósulásában föllendülésébe anyni nemes ambícióval helyeztünk.

Nagyon jól tudjuk, hogy a nehézségek megoldásának hosszú sora

vár még a zsenge intézményre, hogy a hazai közvélemény által hozzákötött várakozásoknak, s a még ma nem is körülvonaloZHató nagy feladatoknak minden tekintetben megfelelhessen. A javulásnak indult viszonyok azonban biztatásul szolgálhatnak arra nézve, hogy az Adria a magyar közgazdaság kétségkívül legfontosabb tényezőjének: a magyar tengeri kereskedelemnek méltó képviselője és a leghatásosabb előmozdítója leend.

A társulat hajóállománya ma még csekély. Alig tíz gőzhajó áll rendelkezésére. Ily csekély számú hajókkal képtelen eleget tenni a társulat érdekkörébe vont már eddig is nagy kiterjedésű forgalomnak. — Bérelt hajókra szorul, melyek általában nemcsak hogy nyereséggel nem járnak, de esetleg veszteségeket is idézhetnek elő; és mégis kénytelen vele, ha a forgalom igényeinek megfelelni s ha a tehetlenség vádját magáról köteleességszerűleg elhárítani akarja.

A bérelt hajók, valahányszor a szállítási díjak a tengeren, a társulatra nézve kedvezőtlenül alakulnak, mindenkor magának a társulatlak rovására esnek. — Itt az idő e kényszerhelyzetből kiszabadulni. — A gőzhajók világforgalma most éli átalakulási korszakát; a rendszertelenség, mely a világ kereskedelmi flottájának járatait jellemzi, ma még szabad utat módot nyújt, hogy az egyes gőzhajózási vállalatok

minél több hajóval jelenjenek meg a világtengereken. Az életképesség, a szükség helyet fog jelölni mindama társulatok hajóinak, melyek az átalakulás e mai korszakában kezdik meg működésüket. — Nem igaz, hogy sok a hajó, de igaz az, hogy nincsen rendszer. — A világgforgalmi s kisebb jelentőségű hajózási vonalok egy része csak most kezd érvényre jutni, s egy aránylagos megállapodás csak néhány évtized múlva fog beállani. — A magyar gőzhajóknak helyet kell foglalni e világversenyben a töle telhető mértékben. Ha lesz magyar tengeri kereskedelem, kell, hogy legyen magyar tengeri gőzhajózási társulat is. Ez oly igaz minthogy kétszer kettő négy. A magunk termekeit a magunk járműveivel kell a piacokra szállítani, ez oly primitív igazság mely nem szorul magyarizatra.

Magyarország gazdag a különböző termékekben, van mivel táplálni tengeri kereskedelmét, van mivel táplálni egy magyar tengeri gőzhajózási társulatot.

Egy kis bizalom a társulattal szemben, egy kevés vállalkozási szellem, s meg lesz az erő a magyar tengeri gőzhajózási társulat megszilárdítására.

Az Adriának már is megvannak az előjogai, s a viszonyokból önként eredt hibái dacára, meg vannak a maga értemei, hogy az anyaország

figyelmére és támogatására méltassza.

A mult évi működésével a közbizalomra még inkább érdemessé tette magát. —M.

Az Adria magyar tengeri gőzhajózási részvény társulat igazgatóságának évi jelentése.

Tisztelt Közgyűlés!

„Van szerencsénk az Adria magyar tengeri hajózási részvénytársaságunk az 1888-ik üzletéről szóló jelentését és mérlegét előterjeszteni és örvendünk, hogy ezáltal kedvező eredménnyel léphetünk Önök elé, mi egyrészt azon körülménynek tulajdonítható, hogy a forgalom egyáltalában elégebb volt és a lefolyt év vége felé a viteldíjak is emelkedtek, másrészt azonban ezen kedvező eredmény vállalatunk immár tökéletes megszilárdulásának is folyománya.

„Az eredmény még jóval kedvezőbb lett volna, ha saját hajóink elégtelen volta miatt idegen hajókat nem lettünk volna kénytelenek bérelni (charter), csak-hogy az emelkedő kivitel követelményeinket megfelelhessünk.

Már e helyen említjük fel azon kedvezőtlen körülményt, hogy — mint ez a társulati mérlegből is kitűnik — a lefolyt évben eszközölt hajóbérlések (charterozások) 26.121 frt 50 krnyi veszteséget eredményeztek. Oka ennek főleg abban rejlik, hogy abbeli feladatunknak miszerint a hazai, kiviteli kereskedelem igényeinek megfeleljünk, lehetőség szerint eleget tenni öljajtottunk, tekintet nélkül arra, hogy az idegen hajózásságok hajóik átengedéseért oly magas feltételeket szabnak, melyek ezen üzletágunk (charter) jövedelmezőségét lehetetlen tették. E körülmény az igazgatóságot

A „Fiume“ tárczája

Magyar nők utazásai.

Írta: Márki Sándor

Olaszország és Svájc.

II.

Ez adja meg könyvének sajátos kellemét, melynél fogva azt félszázad múlva is örömet és tanulsággal olvashatjuk. Különben is egy fejezet az a magyar műveltség-történetből, mely látunk engedi, a század első felében hogyan élt, érzett és gondolkodott egy széplelkű és kitűnően képezett nő s látunk engedi azt is, a közlekedés eszközeinek hiányossága mellett, mily erős elhatározás és lemondás kellett ahhoz, hogy valaki tele erszénnyel és tele szívvel, észszel is bár, csak Olaszországba utazzék. Útjára Bécsből, 1835. január elsején indult el. Leánykáját, ennek nevelőjét s egy magyar legényét vitte magával. „Nőnek egyedül utaznia — írta utóbb. — ha sok bajoskodással, unalommal is egybekötve, de ahhoz képest

nem felette bajos, kivált Európa civilizált részében; hanem társaságban megjelenni s abban élni nagyon az. Többször kellett ezt utóbb tapasztalnia, midőn az olasz városok szalonjaiba bevettette magát.

Mit érthetett azalatt, hogy egy nőnek utaznia nem felet'e bajos, arról alig adhat számot magának az, kinek már a villámvonlat sem elég gyors és kényelmes. Vigasztalására egy-két adatot Pagetné úttjáról!

A kis társaság Bécsből kocsin ment Triestbe, a mi kétszázötz forintba került; s onnan este szép holdvilágnál a Fortunato nevű trabacolon, vagyis áruszállító hajón indult Anconába. Oda harmadnapra kellett volna megérkezniük; s tényleg 28 nap múlva érkeztek meg. „Sokkal könnyebb Amerikába menni, mint az év e szakában Triestből Anconába“. Az örökös egyformaság nem egyszer kihatott türelméből; azonban oly kedvesen vázolja apró viszontagságait, hogy olvasója szinte fél már, mikor lép partra, hogy turisák unalmas szokása szerint ő is elővegye vezétkönyvét, azon idők kedvelt Bideckeré, Mariana Starkeat s meghuzozolja őt utazákon keresztül templomokban, mügyűjtemények-

ben s pontosan jegyzékbe vett látványlók közt.

A hajó 280 utazója közt csak ő és a nevelőnő volt, aszony, de udvariasan bánt velők a legvadabb küisejű hajós is és őrizték öket még a szellőtől is. Viszont ő sem maradt háladatlan. Az egyik hajóst huszonöt páczára ítélte kapitánya. A marószép levélkében kérte Pagetné közbenjárását s a kapitány elég udvarias volt, hogy megbocsásson, kedvéért, a hibásnak.

Míg kedvező szélre várakozva, a hajó minduntalan horgonyt vetett, esolnakban gyakran tett kirándulást a partokra Anconából fölkereste Lorettot, melynek ébenfából készült madonnája szerinte inkább válnék be serecsen királynénak; Tolentínóban színházba ment s nyolcz paoloért még komorájá, inasa is páholyt kapott; a dráma pedig könyekig megkaczagtatta őket.

Örömkönyvek csillogtak azonban szemében, midőn először pillantotta meg Rómát és szent lelkesedése nem csak kent akkor sem, midőn hetek múlva a Campidoglio tornyának tetejéről nézett rajta végig.

„Nagy vagy Róma, nagy! — szere-

tett volna lelkiáltani. Te, ki férfiúi bátorság és asszonyi erény anyni példáid adad, méltó valál Caesar megtántorítani! Mennyi cseleket kicsiny nagyságú jött falaid közé, colossalis ested látásával, letipori nagyravágyságot feleljeni!“

Pagetné nem szenvedte a classicismushoz való vonzódást Magyar főrangú nő volt, ki a modern nyelvek mellett a latin is érlette, eredetiben olvasta Vergiliust és értezte annak vonatkozásait; minek különösen később, Nápoly környéke bebarangolásánál adta jelét.

De há, első éjszaka álmában folyton Szent-Péter templomát, a Tibert, a Campagnát, Curtius, Brutust, Michel Angelo poklát, a meggyilkolt Caesart, a pápát és veres sapkás bibornokait látta is maga előtt, — másnap beírte azzal, hogy egyszerűen csak végigkocsizék a városban. Eleintén valóban többet látszott törődni a társasággal, melyet minduntalan fölkeresett s megismerkedett abban az előkelő világ minden számottevő tagjával. A mit ez ismeretségeiről ír, ha olykor gazdálkodik is a szóval, korrajzszámba megy és könyvének egyik vonzóerejét és eredetiségét képezi. Kedvvel forgott a fényes körökben és csak az aggasztotta, győzi e ruhátára. S mi-

arra indítja, hogy majdan a viszonyok megfelelő alakulása esetén hajójunk szaporításának kérdéssel foglalkozzék.

Említett áldozatkészségünk által érték el azonban azt, hogy összforgalmunk tetemesen növekedett mely körülményt az alább előadandó számadatok és az ezen jelentéshez fűzött forgalmi kimutatás meggyőzően tanúsítják:

Ez utóbbiból kiténik, hogy a kivitel és az idegen kikötőkkel való forgalmunk tetemesen lendült, holott a bevétel csakély apadást tüntet fel, ami azonban csakis annak tulajdonítható, hogy angol nyersvas kisebb mértékben hozatott be, minthogy a hazai termelés ezt mindinkább kiszorítja.

A lefolyt évben az összforgalom 273081 tonnára és 16248 köbméterre rúgott, az 1887-ben elért 192121 tonnával 16330 köbméterrel szemben, mi a lefolyt évnek előnyére 80960 tonnányi többletet mutat.

Az összforgalomból a kivitelre a tonnának 71.00%-a és a köbmétereknek 99.52%-a — a bevételre a tonnának 3.75%-a és a köbmétereknek 0.08%-a, — a közbeeső kikötők forgalmára a tonnának 25.26%-a és a köbmétereknek 0.40%-a esik.

A m. kir. kormányval szemben vállalt szerződési kötelezettségeinknek ter mézetesen ezen évben is a leglelkis meretesebben megfeleltünk; és egyúttal felemlítjük, hogy a magyar kivitel érdekében többek között Lissabont is bevontuk forgalmunk körébe, amiáltal a hazai gazdasági terményeinknek új piacot nyitni reménylünk.

Kevésbé kielégítő a társaságunk által évek óta rendszeresen ápolat brasíliai (Pernambuco, Bahia, Rio de Janeiro, Santos) forgalom ez évi eredménye. Hat saját hajóinkkal 8 járatot indítottunk oda, melyek kifelé elegendő rakományt vittek ugyan, de a visszakormány elégtelen volta miatt, kedvezőtlen végeredményűek voltak. Káros befolyású volt ezen járatok eredményére azon körülmény is, hogy az osztrák-magyar Lloyd társulat is indított immár Brazíliába járatokat és minthogy ezen társulat tudvalevőleg az osztrák kormány részéről ezen járatúrt egyenként majdnem kétszer oly nagy segélyben részesül mint amint társaságunk a magyar kormány részéről élvez, — könnyen megérthető tehát mily nehéz a mi helyzetünk egy ily módon támogatott versennyel szemben. Mindazonáltal szilárd elhatározásunk ezen általunk a legnyomasztóbb körülmények között kezdeményezett és a hazai kivitt illetőleg oly kiváló eredményeket felmutató forgalmat a jövőben is sikeresen megőzni és istápolni.

Komolyabb tengeri balesetek hajójunkat a lefolyt évben sem érték, kivéve Zichy nevű hajónknak 2 balesete: névszerint az Algier mellett történt henger- és hengerrúd törését — és a spanyol part közelében Malaga tájékán egy Aurora nevű olasz gőzessel történt összeütközését.

Örömmel constatálhatjuk ezúttal is, hogy hajóink szolgálatunk követelményeinek minden tekintetben teljesen a legjobbban megfelelnek.

Jelentjük továbbá, hogy „Széchenyi“ nevű gőzöskünk Julius hóban a „Nord-deutsche Lloyd“ „Cöln“ nevű postagőzösköt a Zöldfoki szigetek közelében segélyben részesítette, amelyben azt St. Vincen-be vontatta, 1000 £ sterlinget fizetett, mely összegből — az ilyen alkalmakkor a kapitányoknak és hajószemélyzetnek szokásos jutaléka levonásával — 10361 frt 58 kr maradt fen szám-lánk javára.

Saját hajóink az 1887. évi 335.404 teng. mérfölddel szemben a lefolyt évben 346.111 teng. mérföldet futottak be; összesen 258 járatral 838.176 teng. mérföldet tettünk meg, mely forgalomban saját 10 gőzöskünk 86 járatral részesül, — a többi járatot pedig bérelt (charterozott) és szerződési gőzöskökkel eszközöltük.

Örömmel jelentjük továbbá, hogy „Szapary“ gőzöskünk gépezetének a múlt évben jóváhagyott s időközben keresztül vitt trijpe expansion-szerkezettűvé való átváltoztása még a várt eredményeket is fölülmutta, és az ezen így átváltoztatott hajónak működési adataiból világosan kiténik, hogy ezen szerkezet változás tetemes szónomtakarítást és nagyobb rakodási képességet eredményezett.

Ezen szerkezet változtatás 88311 frt 01 krba került, s ezen költséget — mint mérlegünkben kiténik — egy ezen beruházások számára újonnan nyitott számlára a „hajó- és gépszervezet átváltoztatási számla“-ra írtuk — melyről évenként 10%-nyi leírást eszközölni szándékozunk.

Hajójunk javadalmazása szempontjából elért ezen eredmény arra indított bennünket, hogy „Adria“ nevű másodosorban legrégebb gőzöskünk Compound gépszervezete át az évenben szintén ily trijpe-expansion szerkezettűvé alakítottuk át, — mire nézve a tisztelt Közgyűlés helyes-lésére bizton számítunk.

Múlt évi szeptember hó 30-án elsőbbségi kötvényeink 2 ik kisorsolása megtörtént és a törlesztési terv alapján az ide csatolt kimutatás szerint 59 darab 1888 december 31 én visszafizetendő kötvény 44.000 arany forint értékben

sorsolattot ki, elsőbbségi kölesöskünk tehát 85850) frtról 814500 ar. forint-ra apadt le.

Mint az idecsatolt mérlegből kiténik, azoo 3938 frt 12 krajai összeget mellyel leltár számlánk még megterhelve volt, ezúttal leírásba helyeztük és a magyar kormányval 35000 frtnyi névértékű papíraradékból letett óvadékunkat, mely múlt évi mérlegünkben 28000 frtal volt felvéve — hasonló értékben tüntettük ki daczára annak, hogy az árfolyam ez év végével jóval magasabb volt — és reméljük, hogy t. közgyűlés ezen eljárásunkat is helyeselni fogja.

Az idecsatolt és a Nagyméltóságú m. kir. minisiterium által jóváhagyott mérleg szerint a lefolyt évben 115.998 frt 31 krajai tiszta nyereséget értünk el, melynek hóváfordításá iránt a t. Közgyűlés lesz hivatva határozni.

Javasoljuk, hogy ezen összegből első sorban alapszabályaink 34 §-a értelmében 5%-a az az 5709 frt 92 kr. tartalékalapunk javára levonassék, — 62500 frt a részvénytökének 5%-os kamatoztatására fordítandó. A fennmaradó 47698 frt 39 kr-ból alapszabályaink 34 §-a értelmében az igazgatóság 10% jutalékban az az 4769 frt 84 kr-ban részesül.

A még ezután fennmaradó nyereség összegből 12500 frt — mely a részvénytöke 1%-os kamatoztatásának felel meg, — az előbb említett 62500 frttal egyetemben, összesen tehát 75000 frt, ez évi szelvényeink beváltására fordítassék, ami részvénytökének 6%-os kamatoztatásának felel meg.

Szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy a nméltóságú földmívelés- ipar- s kereskedelemügyi minisiterium előadott indoklásunk alapján, 6%-nyi osztalék fizetése tekintetébeni javadatunkat jóváhagyta.

Alapszabályaink 32 §-a értelmében kötelesek vagyunk a tiszta nyereségnek legalább 1%-val nyugdíjalapunkat szaporítani, minthogy azonban ez ily módon csak igen távoli időben felelhetne meg céljainak, kívánatosnak véljük ezen tartalékalapnak lehetőleg magas dotálása által lehetővé tenni, hogy hivatalnokaink annak jótékony hatását melébb élvezhessék és e célból azt javasolnók, hogy a jelenleg 907 frt 61 kr-t tevő nyugdíjalapot 4062 frt 39 kr-nak odantálásával 5000 frtra emeljük.

A még mindezek után fennmaradó 26336 frt 16 kr. hóváfordítása tekintetében a t. Közgyűlésnek még következőket javasoljuk:

Mintán a „Széchenyi“ gőzöskünknek jutott segélynyújtási díj, — melyet már fentebb felemlítettünk — a szokásos ju-

talékok levonása után, a kimutatott tiszta nyereségben befoglaltatik, ezen bevétel azonban rendkívüli s nem a rendszeres üzleti forgalom eredménye; — kívánatos volna tehát ezen 10361 frt 48 krajai összeget tartalékalapunkhoz csatolni.

Azt hisszük továbbá, hogy a „Zichy“ és „Szapary“ hajóinknak a lefolyt évben szenvedett kára — reánk eső részének fedezésére — mely körülbelül 24000 frtot fog tenni, és mely még csak ezen esztendőben fog elintéztetni és elszámoltatni — már most 15000 frtot fordítsunk, — nehogy biztosítási tartalék alapunkat annak idején igénybe venni legyünk kénytelenek.

Ha tehát a még rendelkezésre álló 26336 frt 16 kr-ból a tartalékalapoz 10361 frt 48 kr. csatolattatik; a fentemlített károk fedezésére 15000 frt — kr. fordittatték, egy 974 frt 68 krajai kis összeg maradna még fen mely a jövő év számlája javára volna átirandó.

Ha a t. Közgyűlés ezen javaslatainkat elfogadja, úgy a tiszta nyereség felosztása tekintetében következő határozatok volnának hozandók:

1. A tiszta nyereség 5%-a az 5799 frt 92 kr. a tartalékalapoz csatol-tassék.
2. 10% nyi jutalék 4769 frt 84 kr. az igazgatóság tagjai közt felosztandó.
3. A 7-ik sz. részvény-szelvény f. évi április hó 1-től a pesti magyar kereskedelmi banknál Budapes-ten és a k. k. priv. oest. Länderbanknál Bécsben 6 frtjával beváltassék 75000 frt — kr.
4. „Széchenyi“ gőzösknek jutott segélynyuj-tási díj 10361 frt 48 kr. a tartalékalapoz csatol-tassék.
5. A „Zichy“ és „Szapary“ gőzöskök múlt évben ért károk reánk eső egy részének fedezésére 15000 frt — kr. fordittassék.
6. A nyugdíjalap 3092 frt 39 kr.-ral dotáltassék.
7. A fennmaradó 974 frt 58 kr.-nyi összeg végül új számlára vitessék át.

Alapszabályaink értelmében ezen közgyűléssel úgy az igazgatóság, mint a felügyelő bizottság működési ideje lejárván, hivatva lesz tehát az igen t. Közgyűlés az igazgatóság és felügyelő bizot-tóság tiszteletdíjait meghatározni.

Midőn kérénk, hogy jelen jelenté-sünket jóváhagyólag tudomásul venni méltóztassanak, kérjük még azt is, hogy a felügyelő bizottság jelentésének meghallgatása után nekünk valamint a fel-ügyelő bizottságnak az 1888-iki üzleti évre a felmentvényt megadni szivesked-jenek.

Az igazgatóság.

kor e mulatságokról beszél, asszony minden ízében.

Im, nem vette még egyenként szem-ügyre mindazon mű- és történelmi emlékeket, melyekért buzogva jött ide s melyek álmaiban is fölkeresik — smar-chesa T, ez orosz hölgy, estélyen már szemébe tűnik egy gyönyörű lengyel asszony, ki abban tetszeleg magának, hogy magukénak nevezék orosz udvarlót. Ne vehették is: hiszen akkor is több ro-kona nyögött Sziberiában! „Úgy hallom, ön ismeretes nevet visel“ szót hozzá fényes táncmulatságán egy duca. „Pa-latinális vér“ egész felforrásával felett ez ügyetlenségre a szerencse üres fejű kegyeltjének, ki ad hoc szerződötti cif-ra egyenruháját insaít, kik azután más-nap sorra járták a meghívott vendégeket, hogy borralalót kérjenek tőlük. De hát saját inasa sem volt jobb. Álmos fővel ez egyszer azon módon szökött fel a kocsi bakjára, a mint otthon ágyban feküdt. Pagefné csak akkor vette észre e pongyolaságot, midőn az inas leugrott, hogy lesegítse az osztrák követ fényes táncvizigalmára készülő úrnőjét, ki kény-telen volt hazahajtani. Pedig a érdek-inas szerint „ily bagatella szót sem ér-demel.“

A „patalinális vér“ erősen lüktetett benne akkor is, midőn, kalvinista nő létére, a pápánál tisztelgett. Teljes cso-

dálattal telt ugyan el a katolikus egy-ház szervezete iránt, melyet ésszel, az indulatok mély ismeretével készítettek, de nem hogy lábait, még kezeit sem co-kolta meg a pápának. Minden nyibus olvasni látszott a környezet szegénységében, s az orsovai pasánál tett látoga-tása jutott eszébe, ha a pápa egyénisége maga tiszteletré indította is. Már Szent-Péter templomában megbotránkozatta az apostolok fejedelmének — szerinte rútt — szobra, melynek lábujjait elkop-tatták a hívők csökjai. Ez a megbotránkozás pedig nemcsak a kálvinistát, hanem az izléses nőt is jellemzi. Oly közel látta itt a nagyszerűt és a nevet-séget. „Michel Angelo! A te nagy lel-ke! Isten házához méltóan hajthatta a baltozatokat, de a kicsinység szelle-mét mégsem zárhattad ki belőle.“

Ítéleteit általában véve önállóan al-kolja meg s könyve néhol valóságos mű-történelemmé szélesedik ki, mely min-denütt gondolkodást tanúsít. Imeri az egyes műdarabokra szűrt dicséreteket, de nem tagadja meg egyéniségét. Olvas-ta Lessing Laokoonját s látta magát a művet. Sohasem tudta azonban érteni, míg csak metszetekben való másolatait szemlélte, mit bámulhatnak azon való-ban undorító és borzasztólag éviönt, vad-űrűlt arcvonásokon. S most úgy ta-lálta, hogy a nagyszerű csoportozatban

Michel Angelo merész rajza Rafael gyön-gőd lelki kifejezéseivel egyesül, melyet tökéletességeihez képest, csak megköze-lítőleg sem lehet lemásolni. Félve valja meg, hogy nemcsak a torskák nem tet-szenek neki, de nem tetszik Canova Per-seusa sem. Egy dandy jutott eszébe, ki éppen imént került ki a fodrász. Kezei közül s most a hajdankor hősi szerepet kívánja játszani.

S így van az élő nagyokkal is. Meg-látogatta az akkori nemzedék egy co-dáját, Mezzofanti bibromokot, ki nyelv-ismeretével ejtette bámulatba kortársait. O maga is magyarul beszélt vele. Rop-pant, de irigylésre nem méltó tehetség-nek tartotta őt, „mert üres, minden gon-dolkodás nélküli nyelvismeretsége s ár-tatlanul kimutatott aprólékos hiúsága, mellyel telve van, inkább majomra, csacska madárra, vagy beszélőgőpre, kü-lönléle nóták elvéréseire felvont verklire emlékeztet, mint gondolkodással felru-házolt valóra. Őt igazán csak úgy lehet tekinteni, mint egy vatikánhoz tartozó ritkaságot.“

Elzarándokolt az élő művészek mű-termeibe is. Thorvaldseného s egyebek közt Markóéba. Honleányi éret vezet-te oda, művészetének csodálása marasztot-ta nála. A szegény festő nyomorban élt s remekműveit a külföldnek kell vala átengednie. A gazdag Magyarország nem

érdeklődött iránta. Valóban nem hihette akkor Wesselényi Polyxóna, hogy egy-ekor külön Markóterme a budapesti nemzeti museumnak!

A colosseum, melynek csarnokaiban úgy elbájolta a vándorló legények egy-szerű, de váratlanul fellhangzó dala, a forum romanum s a száz meg száz em-lék ép ügy lebilincselte figyelmét, mint akár a farsang sajátos ánnepélye, a bőjti templombajlás, húsvéti szertartás a St. Spirito örültek háza s minden, mi az antik és modern Rómát jellemzi. Oly műveltséget kapott otthon, mely ké-pessé tette mindkettőnek megértésére. Azonban fiatalvolt és néha figyelmetlen vagy épen pajkos. Így azután utólag kel-lett szígyenkeznie azon, hogy keresztül lovagolt a colosseumon, melyet pedig társai, hogy ne sértsék a benne levő lom-tárokat, megkerültek: — vagy mikor addig ugrándozott Caracalla fürdőjének romjai közt, míg végre azt vette észre, hogy keskeny falomladékot, szédítő ma-gasságban van. Szerencsére kéznél volt egy gavallér, ki valamiképp kiszabadítha-ta kényes helyzetéből. Könnyedebb, mint kis leánya maga, ki a romok közül min-dig újabb virágokkal fut eleje; nő — egészen, ki valóban nem vádolhatja magát két harisnyasággal, mitől annyira látszik félni.

Magy

A f

A

Schwar

Fiuméb

képvis

vetkező

Kiel

tengeri G

203, buk

árpa 101

cellulosa

kiel 11

Beha

gyógyfűv

hordók 2

riezni

szon 1,

sóztól b

szes beha

A K

dó hajó

m máz

föltérő

tengeri

hozatal

A f

A F

közleke

hajóira

vetkező

Kiel

Meteorol

szon 7305

Beha

covichbó

m. máz

Az

ruár hó

nyiség

lommal

dést tü

Az

hez. A

ró Mor

a társu

évi ossz

hogy a

menyek

— A

nincs

tény, h

lapezab

értéktö

talék e

m. Llo

rényebb

letek v

ságról

Lisztki

A

töbke a

február

liszt t

Első

Pes

Giz

Con

Vik

Ezr

Luj

Pan

Mol

Egy

Hap

Lo

Lo

Bl

Los

Sza

Istv

Els

Zág

Pa

Fin

Bac

Net

Pie

Bé

Ebe

Sze

Öss

E

Magyar tengeri gőzhajózási vállalatok áruforgalma.

A fiume-velencei gőzhajózatok.

A Fiume és Velence közt közlekedő Schwarzele gőzhajózási vállalat, melyet Fiumében a „Fischer és Brüll” cég képvisel, a f. évi február hónap a következő áruforgalmat közvetítette:

Kivitel Fiuméből: buza 2714 m. mázsa, tengeri 6518, cinquanten 1714, cognac 1, fagygyu 203, búkköny 203, puhafa 200, keményítő 125, árpa 101, hal 7, donga 30, aszalt szilva 11, cellulosa 104, ásványvíz 200 m. mázsa. *Összes kivittel 11591 m. mázsa.*

Behozatal Fiuméba: bor 79, zöldség 10, gyógyfűvek 1, üres zsákok 23, szappan 22, üres bordók 25, gyűnölés 1, bőr 18, táblaolaj 23, ricinus olaj 2, rizs 80, órák 23, fáru 1, vászon 1, vasalóvessző 1, gyékény 66, sörpő 15, sózott bőrök 116, sardellák 23 m. mázsa. *Összes behozatal 550 m. mázsa.*

A Fiume és Velence közt közlekedő hajózatok által közvetített 12091 m. mázsa összes áruforgalomban, szintén feltűnő ama nagy aránytalanság, mely tengeri kereskedelmi forgalmunkat a behozatal és kivitel tekintetében jellemzi.

A fiume-metcovich-raguzai járatok.

A Fiume-Metecovich és Raguz közt közlekedő Sverljuga és társai féle gőzhajózatok a f. évi február hónap a következő áruforgalmat közvetítették:

Kivitel Fiuméből: Spalato 2601 m. m., Metecovich 2496, Raguz 2212 m. mázsa, összesen 7309 m. mázsa.

Behozatal Fiuméba: Spalatóból 905, Metecovichből 163, Raguzából 77, összesen 1145 m. mázsa.

Az összes áruforgalom a f. évi február hónapban 8454 m. mázsa, mely mennyiség a múlt évi február havi forgalommal szemben 613 m. mázsa emelkedést tüntet fel.

Az o. m. Lloydársulat helyzetéhez.

Az o. m. Lloydársulat elnöke, báró Morpurgo Márk Bécsben idézik, hogy a társulat nagy részvényeseivel az ez évi osztalék ügyében tanácskozzék, s hogy a kormányval bizonyos engedelmények ügyében megállapodásra jusson. — A társulat 1888 évi mérlege még nincs véglegesen megállapítva; annyit ténny, hogy még az esetben is, ha az alapvetések értelmében megállapított értékterületek elengedtetnénk is, az osztalék csak 3% körüli lehet. — Az o. m. Lloydársulat igazgatósága a legsebényebben fogott hozzá mindama műveletek végrehajtásához, melyek a társaságról a válságos helyzetet elháríthatják.

Lisztkivitel Nyugot-Európába és Brazíliába.

A nyugot-európai és a brazíliai kikötőkbe az egyes hazai malmok a f. évi február hónap a következő mennyiségű lisztet szállították:

	m. mázsa
Első Budapesti	15526.90
Pesti hengermalom	4552.40
Gizella	8510.40
Concordia	4498.—
Viktoria	6980.80
Erzsébet	4470.40
Lujza	3255.40
Pannónia	5019.80
Mohárok és sütők	8492.—
Egyesült	6048.—
Hagenmacher	8172.—
Lobmayer I. F.	1930.40
Bloch József	1828.80
Losonczy	3665.20
Szatmári	101.80
István	4572.—
Első Eszéki	1117.60
Zágrábi	749.70
N. Kikindai	300.—
Fiume	1016.—
Baek Bernát fiai	2140.00
Neumann testvérek, Arad	1328.70
Piek & Fischer	408.—
Bécsi hengermalom	421.60
Bécsi sütők	304.30
Ebenfurti	500.—
Szegedi	101.60
Összesen	96323 m. mázsa.

E mennyiségből az egyes kikötők

szerint esik: Glasgow 24665 m. m., Liverpool 11719, London 20206, Leith 7925, Hull 2798, Dundee 203, Rouen 12101, Lissabon 3462, Barcellona 504, Marseille 80, Antwerpen 400, a brazíliai kikötőkre 12170 m. mázsa.

Az összes lisztkivitel a fiumei kikötőn át a fennevezett kikötőkbe a f. évi január hó 1-től február hó végéig 269735 m. mázsa.

CSARNOK

A Zichy és Vasonkői gróf Zichy-család idősb ágának Okmánytára.

III.

Nem feladatom a többi (részben még maig is virágzó) családokat felsorolnom, melyek története egészen új adatokkal gyarapszik a Zichy-Codex V. kötetéből; nem mindazon újdonságokat kiböngészem, melyekkel e kötet bővelkedik. De annyit szabadon felhoznom, hogy egy eddig nem említett szent-mártoni apáttal, Óvári Konráddal e kötetben ismerkedünk meg először.

Mind ez előnyök mellett azonban még nélkül nem hagyhatom a Zichy-Codex eddig megjelent kötetének azon közös hiányát, hogy nincs név- és tárgymutatójuk. Oklevéltár index nélkül csak félig föltárt kincs. Nem szükséges ezt bővebben megmagyarázni. Éreztek ezt mindnyájan Fejér Codex Diplomaticusánál, sőt érezzük manapig, mert hisz a jó Czinár Mór Indexe úgy viszonylik a szakértelemmel és szorgalommal szerkesztett tárgymutatóhoz, mint a kis kávé Dankó Historia Revelationis című nagy theologiai művéhez. — Tapasztaljuk ezt az Árpádkori új Okmánytárnál, melynek — úgy tudom — nemskóra megjelenik várua várt mutatója, a Zalamegyei Oklevéltárnál és minden hasonló munkánál, melynek nincs indexe.

Meghiszem, hogy ha a zseli levéltár kiesei mind ki lesznek adva, jó indexről is gondoskodni fognak. De hát addig nehezen használható maradjon a már napvilágra került kincs? Ki lehet oly méltánytalan, hogy azt kívánja, miszerint minden feldolgozandó témánál végig olvassuk mind az öt testes kötetet? Pedig ez kötelesség, de mert nehezen teljesíthető, a történelem vallja kárát.

Nem tudom, hány kötettel telik még a gróf Zichy-család zseli leveles tárából; de úgy hallám: legalább is öt. Ki éri ezt meg?

Nem marad tehát más menekvés, hanem el kell készíttetni, és pedig a Sztáray-Codex mintája szerint, a már megjelent öt kötet mutatóját, akár egy kötetben, akár földalékkul mindegyik kötethez külön. És kételkedni se szabad abban, hogy gróf Zichy Ferenc ez idő szerinti senior ő excellentiája, valamint gróf Zichy Nep. János ő méltósága, kiknek nagylelkű pártfogása mellett a M. Történelmi

Társulat ez V. kötetet közölni szerencsés volt, nem fogják megvonni nemes pártfogásukat az okvetlenül szükséges tárgy- és névmutató kiadásától sem, örök hála-ra kötelezve le a magyar történet minden mívelőjét és barátját.

Pör Antal. (Századok).

Különbféle hírek.

Személyi hírek. Robert pármái herceg, ki a közelmúlt napokban érkezett meg kikötőnkbe a „Farnese” nevű yachtján, e hó 3-án utazott el Fiuméből. — Itt időzése alatt a városunkban tartózkodó János főherceg meglátogatta, mely látogatást a pármái herceg másnap viszonzta. — Erakóvi Vilmos apát az akadémia főtitkára Abbaziában idézik. — Zaborits Fedor honvéd huszár százados, a mi kir. szárazföldi t. oszt. parancsnoka a Nilus vidékéről visszerkezve Triestben tartózkodik.

A városi muzeum részére, mint értesülünk, Ossoinack Lajos egy pompás darut ajándékozott. — A vidékünkön ritkább szárnyas, melyet az ajándékozó fivére Ossoinack J. kapitány ejtett el, 1 méter hosszú s szélessége az egyik szárnya csúcsától a másikig 138 cm.

Polgármester választás. A Fiumével szomszédos három egyesített községben a legutóbb megéjtett választások után, Pessi Antal fiú me polgár lett megválasztva.

Halálozás. Edelényi Szabó Lajos m. kir. teng. hatósági irodai igazgató és neje sz. Kiss Julia elvesztették egyetlen kedves kis leányukat Vilmát, kit a halál néhány órai betegség után hirtelen ragadott el a szerető szülők karjaiból; temetése e hó 4 én volt a ref egyház szertartásai szerint. Lengjen az örök béke szelleme a kis halott porai felett!

A fiumei haditengerészeti akadémiában a jövő tanévvel huszonhat hely üresedik meg, részint ingyenes és kedvezményes, részint fizetéses. A kedvezményes helyekre csak katonai, udvari és állami hivatalnokok fiaj birnak igényvel; a fizetéses helyért évi 800 frt jár s ez öszeg félévénként, két részletben fizetendő. Növendékek csak az első évi tanfolyamra vesznék fel s a jelöltek Fiumében fölvétel vizsgálatot kötelesek tenni a német nyelvből, mennyiségből, történelemből, földrajzból és természettudományokból oly terjedelemben, a mint azokat a középiskola négy alsó osztályában tanítják; a fölveendő növendék legalább 14 és legfeljebb 16 éves lehet.

A debreczeni kereskedelmi akadémiái tanulók Fiumében. A debreczeni keresk. akadémia hallgatói tanulmányi körutat rendeznek, melyben résztvesznek a keresk. akadémia 40 tanulója, igazgatójuk és tanáraik vezetése alatt. 2., A körut célja: a magyar és az osztrák tengermellék kereskedelmi és különösen hajózási intézményeinek nagyobb szerű ipartelepeinek és egyéb tessegeinek megtekintése, egyáltalában a tanulók kereskedelmi, iparműtani és földrajzi ismereteinek bővítése közvetlen szemlélet után. — 3., A körutazás i. daja f. évi április hó 9-e és 19-e közti tíz nap, tekintettel a husvét szünidőre; — indulás 8-án e óra — 4., Az ut i ránya: Debreczen Budapest-Székesfehérvár-Zágráb-Fiume-Triest-Fiume-Zakány Dombóvár-Pécs Budapest-Debreczen. 5., Megtekintendők: a) Székesfehérvár: a város nevezetességei, kékfestőgyár b) Zágrábban a város és nevezetességei c) Fiumében: a város nevezetességei, kikötő építmények, rizshántológár, papírgyár, petroleum-finomítógyár, torpedógyár, vegyi termékek gyára, Tarsató vára és Abbázia tengeri fürdő. d) Triestben: a város nevezetességei, kikötő építményei, egy nagyobb hajó szerkezete világitó torony, az osztr.-magy. Lloyd hajógyára, vasművei és arzenálja, az osztriga tenyésztés Servolában a Ferd. Maximilianum (az adriai tenger fatújával és flórájával), a keresk. akadémia a szárdniagyár; kirándulás Miramareba. — e) Pécsen: Zsolnay testvérek majolikagyára és Littke pezsgőgyár. — f) Budapestben a főváros általános érdekű nevezetességei.

Kereskedelmi és tengerészeti hírek.

Dongakivitelünk. A f. évi márczius hónap a különböző külföldi kikötőkbe összesen 3.981.104 db donga vitelt ki. E mennyiség az egyes kikötők szerint a következőképen oszlik meg: Bordeaux 1.966.713 db, Cete 1.092.115, Marseille 430.391, Algir 220.652 Olaszország 211.233 db.

A Fiume-Newyork. A „California”, gőzös a lefolyt hét folyamán rakodott Fiumében a newyorki piac részére. Az „Anchor-Line” tulajdonát képező gőzös a különböző áruk mellett nagy mennyiségű aszalt szilvát, továbbá a m. kir. mintapinczéből nagymennyiségű palackbort szállított Newyorkba. — A „California” Fiuméből Nápolyba megy, hol sok kivándorlót fog fölvenni a hajófordulatra. — A kivándorlók részére a fiumei kikötőben készítettek el közvetlen a földélt alatt a kivándorlók nyugvó helyeit, melyeken sok boldogtalan halandó reményt táplálva kel utra, jobb hazát keresni?

A m. kir. állami vasutak bevétele. A m. kir. állami vasutak a f. évi márczius hó 19-25 ig terjedő időszak alatt 88.428 utas, és 132.711 tonna áru után összesen 626.332 forint vetek be. — Az összes bevétel a f. évi január hó 1-től márczius hó 25-ig 7.282.058 forint, vagyis 177.088 forinttal több, mint az előző év megfelelő időszakában.

Az adria-gácsországi forgalomban részes vasutak a f. évi ápril hó 9-kén és 10-kén Fiumében a fönjelölt forgalom érdekében értekezletet fognak tartani. Ez értekezleten, melyek a magyar tengeri kereskedelmi forgalom érdekeit közelebbről érintik, a m. kir. állami vasutak képviselőin kívül, a részes vasutak: u. m. a déli vasut az osztrák-magyar államvasut, a gácsországi s egyéb bel- és külföldi vasutak megbízottai fognak részt venni.

Uj magyar gőzös. A „Sverljuga és társai” gőzhajózási vállalat, bár szerint a legközelebbi jövőben, ismét egy gőzhajóval szándékozik hajó állományát gyarapítani. Az új gőzös nagyságára nézve a vállalat által ezideig beszerzett hajó is föllihulna.

Tengeri gőzhajózási társaság Lussinpiccolóban. A városunkhoz közel fekvő kis sziget fő kikötő helyén Lussinpiccolóban egy gőzhajózási társaság van alakulóban. A társulat hajóival nem csak a parthajózást üzné, de kiterjesztené járatait a messzebb tengerekre is. Lussinpiccoló a legújabb időkig nagyszámú vitorlás hajókkal rendelkezett, melyek azonban a gőzhajók versenyé folytán lassankint kipszultak. A lussinai az új társasággal a vitorlás hajók után szenvedett veszteségeiket igyekeznek pótolni.

A triesti uj kőolaj kikötő. A Triestben megkezdett kőolaj kikötő építési munkálatokat a legsebényebben folytatják, úgy a kikötő elkészülése már néhány hónap múlva körülbelül július hó 1-ére befejezhetőnek ígérkezik. Az orosz kőolaj szállítás már ez idő szerint is nagyobb kiterjedést nyert Triestben, s itt-ott 100 vagon petrolenmot szállítanak naponként a Schvájczba, és Dél-Németországba.

Rendkívüli hajózat Hongkongba. Az o. m. Lloydársulat „Melpomene” nevű gőzöse a f. évi május hó 1-én Triestből kiindulva, rendkívüli járatot fog megtenni Hongkongba. A hajó útközben Portsaid, Suez, Massaua, Aden, Bombay, Colombo, Penang, és Singapore kikötőit fogja érinteni.

A magyar nyugoti vasuton gyors- és teherárak, továbbá élő állatok stb. szállítására nézve 1887. július 1-től érvényes díjszabás II. részéhez az I. sz. pótlék f. é. ápril 15-én lép hatályba. — E pótlék kiadásával ezübe vétett, hogy a mezőgazdaság és ipar terén nagyobb fontossággal bíró számos termény és árucikk a magyar nyugoti vasuton is azon messze menő szállítási kedvezményekben részesüljön, melyek a m. k. államvasutakon a helyi díszabás II. részében foglalt kivételes és kedvezményes díjszabások értelmében fennállanak.

Möcs Zsigmond
felelős szerkesztő.

